

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
BESCHERMING ALS MONUMENT, STADS- OF DORPSGEZICHT**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998;

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003;

Gelet op het ministerieel besluit van 04 november 2002 houdende ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 05 juni 2003, bekrachtigd op 03 juli 2003,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976, gewijzigd bij decreten van 22 februari 1995 en 8 december 1998:

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als **monument**:

Deel van het klooster van het Sint-Vincentiusinstituut omvattende het gebouw met overdekte speelplaats op de begane grond en kapel op de bovenverdieping, gelegen te Dendermonde (Dendermonde), Kerkstraat 97;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 1ste afdeling, sectie C, perceelnummer 69Sdeel.

Wegens de volkskundige waarde:

- als **monument**:

O.-L.-Vrouw Ter Nood Godskapel met inbegrip van de haag aan de straat en beplanting op het perceel, gelegen te Dendermonde (Appels), Steenweg van Aalst z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 2de afdeling, sectie B, perceelnummer 395/2C.

Wegens de artistieke, historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Sint-Ursmaruskerk (uitbreiding van de bescherming van de toren als monument bij BR van 30-12-1949 tot het hele kerkgebouw), met inbegrip van calvarie en roeptribune gelegen te Dendermonde (Baasrode), Sint Ursmarusstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 5de afdeling, sectie C, perceelnummer 50.

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Broekkantkapel gelegen te Dendermonde (Baasrode), op splitsing Broekkouter en Baasrodestraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 5de afdeling, sectie B, perceelnummer 156C.

Wegens de artistieke, historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Schuurkouter- of Kouterkapel met inbegrip van de flankerende geknotte linden, gelegen te Dendermonde (Baasrode), op de splitsing Kloosterstraat en Schuurkouter z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 5de afdeling, sectie B, perceelnummer 915/2 en zonder (deel van openbaar domein).

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als **monument**:

Sint-Margrietkerk met het bij KB van 12-10-1981 als monument beschermd orgel, gelegen te Dendermonde (Grembergen), Dokter Haekstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 4de afdeling, sectie A, perceelnummer 354A.

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Sint-Elooi kapel met inbegrip van omringend beboomd terrein, gelegen te Dendermonde (Grembergen), Grootzand z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 4de afdeling, sectie A, perceelnummer 1205A.

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

ongevallen- of memoriekruis,

gelegen te Dendermonde (Oudegem), Hoekstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 6de afdeling, sectie C, perceelnummer zonder (deel van openbaar domein).

Wegens de artistieke, historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Onze-Lieve-Vrouw van Lambroeckkapel met inbegrip van haag, pad en bedevaartplein, gelegen te Dendermonde (Oudegem), Lambroeckstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 6de afdeling, sectie A, perceelnummers 324, 325.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als **monument**:

O.-L.-Vrouw van Zeven Weeënkerk met het bij KB van 19-08-1980 als monument beschermd orgel, met inbegrip van bijhorende calvarie en grafstenen, gelegen te

Dendermonde (Schoonaarde), Schoonaardebaan z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 8ste afdeling, sectie A, perceelnummer 158A.

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Onze-Lieve-Vrouw van Lourdeskapel, gelegen te

Dendermonde (Schoonaarde), op de splitsing Opstalstraat-Opstalplein z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 8ste afdeling, sectie A, perceelnummer 1810B.

Wegens de artistieke en historische waarde:

- als **monument**:

Sint-Egidiuskerk, gelegen te

Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde), Frans Van Schoorstraat z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 3de afdeling, sectie C, perceelnummer 133E.

Wegens de historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Onze-Lieve-Vrouw van Lourdeskapel met inbegrip van de vier linden, gelegen te

Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde), Karel Hofmanstraat (+2);

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 3de afdeling, sectie C, perceelnummer 459A.

Wegens de artistieke, historische en volkskundige waarde:

- als **monument**:

Onze-Lieve-Vrouw van Troostkapel of Onze-Lieve-Vrouw van Zwijvekekapel, gelegen te

Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde), Oud Klooster z.nr.;

bekend ten kadaster:

Dendermonde, 3de afdeling, sectie D, perceelnummer 37D.

Artikel 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De voorgelegde lijst van de beschermenswaardig geachte objecten omvat een diversiteit aan religieus bouwkundig erfgoed, dat zich op het grondgebied van Dendermonde en haar deelgemeenten bevindt en na inventarisatie van het bouwkundig erfgoed van Dendermonde

werd geselecteerd. Het gaat om 18de, 19de en 20ste-eeuwse gaaf bewaarde kapellen, kerken en een memoriekruis die representatief zijn voor het rijke religieuze verleden in de regio. Deze objecten vertonen voldoende intrinsieke kwaliteiten qua historische of cultuurhistorische betekenis of architecturale vormgeving en qua authenticiteit, representativiteit, zeldzaamheid of gaafheid om het algemeen belang van het behoud te verantwoorden.

De artistieke waarde en de historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van deel van het klooster van het Sint-Vincentiusinstituut omvattende het gebouw met speelplaats op de begane grond en kapel op de bovenverdieping, Kerkstraat nr. 97 te Dendermonde:

De kapel van het klooster van de zusters Sint-Vincentius a Paulo van 1901-1902 n.o.v. stadsarchitect Alexis Sterck, ter vervanging van een oudere, is een voorbeeld van een goed bewaarde neogotische kloosterkapel alwaar de éénheid tussen exterieur en interieur inclusief de neogotische aankleding en meubilair behouden bleef. Daarenboven is het één van de weinige vooroorlogse gebouwen in Dendermonde die tijdens WOI van de Duitse vernielzucht gespaard bleef.

De kapel is conform de kloosterkerk-typologie ingericht op de eerste verdieping, de lagere onderbouw wordt gebruikt als speelplaats en is onlosmakelijk verbonden met dit type van gebouw.

Het betreft een traditioneel opgebouwd sober eenbeukig bakstenen kloostergebouw van twee bouwlagen onder een zadeldak met een smaller en lager vijfzijdig koor. De N.-voorpuntgevel is uitgewerkt met een bogenfries, een groot spitsboogvormig venster en een dito deur onder een bekronend dakruitertje.

Het kapelinterieur met gepolychromeerd houten spitsbooggewelf met ribben bleef gaaf bewaard. De aankleding is grotendeels in neogotische stijl uitgevoerd en omvat o.m. een hoofdaltaar gewijd aan het H. Hart van Jezus en zijaltaren gewijd aan O.-L.-Vrouw en H. Jozef. In het middenschip en doksaal bevinden zich een diversiteit aan gepolychromeerde beelden op consoles nl. St.-Gerardus, St.-Carolus Boromeus én St.-Vincentius met twee kinderen (O.-zijde); St.-Antonius van Padua, St.-Gertrudis én St.-Alfonsus op de plaats van het vernielde beeld van H. Roza (W.-zijde); boven het doksaal de beelden van H. Rita en H. Theresia. Aan de triombalk hangt een groot gepolychromeerd houten Christusbeeld.

Prachtig snijwerk met kenmerkende neogotische motieven in o.m. lambrisering, biechtstoelen, stoelen met initialen "S.V." bleef behouden. Figuratieve en decoratieve glas-inloodramen naar ontwerp van de Brugse glazenier Louis Grossé van 1902 bleven eveneens in situ bewaard.

De volkskundige waarde van de zogenaamde "O.-L.-Vrouw Ter Nood Godskapel" met inbegrip van de haag aan de straat en beplanting op het perceel, Steenweg van Aalst z.nr. te Dendermonde (Appels):

De minstens tot de 19de eeuw opklimmende zogenaamde "O.-L.-Vrouw Ter Noodkapel" is een representatief en mooi voorbeeld van een landelijke devotiekapel. Het betreft een sobere wat achterin en lager gelegen bepleisterde kapel die door een hoge haag van de straat afgescheiden wordt. De kapel heeft een merkwaardig en gaaf bewaard interieur met een opvallende gepolychromeerde piëta onder een neogotisch baldakijn op een altaartafel met verguld Mariamonogram. Deze goed onderhouden devotiekapel maakt nog steeds deel uit van een intense volksdevotie.

De **artistieke waarde**, de **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de *“Sint-Ursmaruskerk”* (uitbreiding van de bescherming van de toren als monument bij BR van 30-12-1949 tot het hele kerkgebouw), met inbegrip van calvarie en roeptribune, Sint Ursmarusstraat z.nr. te Dendermonde (Baasrode):

De aan de Scheldebocht gelegen en beeldbepalende Sint-Ursmaruskerk, die een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de historische dorpskern van Baasrode is een illustratief voorbeeld voor de evolutie van de (bouw)geschiedenis van een eertijds landelijke gelegen parochiekerk. De eerste kerk van Baasrode werd reeds in de 12de eeuw gesticht door de abdij van Affligem. Op dezelfde plaats werd ca. 1500 een nieuwe parochiekerk in gotische stijl gebouwd die omwille van haar strategische ligging aan de Schelde verschillende malen vernield werd en waarvan enkel de toren in natuursteen behouden bleef. Na een restauratie in 1677 werd de Sint-Ursmaruskerk in 1779 aanzienlijk vergroot waardoor ze evolueerde tot een driebeukig kerkgebouw in classicistische stijl in baksteenbouw. In 1830 werd de kerk van een klein absidiaal koor voorzien.

De artistieke waarde blijkt uit het gaaf bewaard kerkinterieur dat overwegend een stijlzuivere classicistische, 18de-eeuwse aankleding omvat die een harmonieus geheel vormt met zowel oudere evenals enkele neoclassicistische interieurelementen uit de eerste helft van de 19de eeuw vervaardigd door lokale kunstenaars. In de sober bepleisterde ruimte treft men o.m. kwaliteitsvol 18de-eeuws meubilair aan vervaardigd circa 1779 zoals biechtstoelen, koorgestoelte, hoofdaltaar, de gedeeltelijk ontmantelde preekstoel (...) die worden afgewisseld met 17de- en begin-18de-eeuwse interieurelementen afkomstig van de oudere kerk zoals het tochtportaal, orgel, diverse heiligenbeelden, waterbekken, doopvont (...) die getuigen van een hoogstaande kunstzinnigheid.

Aan de buitenzijde van het kerkgebouw bleef ook een fraaie calvarie behouden waarvan het Christusbeeld minstens tot de 18de eeuw opklimt maar wellicht ouder is en waaronder in de jaren 1930 een herdenkingsmonument voor de gesneuvelden werd aan toegevoegd. De calvarie symboliseert het lijden van Christus en is van oudsher een devotieobject dat teruggaat op de intense verering van de ‘Calvarieberg’ die reeds vanaf de 4de eeuw een bedevaartsoord is. De calvarie herinnert tevens aan het in de 19de eeuw geruimd kerkhof alwaar volgens middeleeuws gebruik een calvarie werd opgericht om over de doden te waken en Christus’ kruisdood om de mensheid te redden te symboliseren.

Tegen de zuidzijde van de kerk treft men een zeldzaam voorbeeld van een z.g. “roeptribune” aan, bestaande uit blauw hardstenen treden onder een houten afdak, die getuige is van een eeuwenoude traditie waarbij via “omroeping” nabij de kerk reglementen en/of verordeningen werden bekend gemaakt en die tot voor enkele jaren als mededelingenplaats werd gebruikt. Deze roeptribune staat in relatie tot de bouwgeschiedenis van de kerk en is een belangwekkend overblijfsel met rechtshistorische en volkskundige betekenis.

De **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de zogenaamde *“Broekkantkapel”* op de splitsing Broekkouter en Baasrodestraat z.nr. te Dendermonde (Baasrode):

De 19de-eeuwse z.g. “Broekkantkapel” is een belangwekkende getuige van eeuwenlange volksdevotie. De kapel eertijds gewijd aan O.-L.-Vrouw ter Nood Gods, thans aan O.-L.-Vrouw van Lourdes, werd opgetrokken op de plaats van oudere kapellen die minstens opklimden tot het eerste kwart van de 18de eeuw ter herinnering aan de goddelijke verschijning van Maria.

De gaaf bewaarde zogenaamde “Broekkantkapel” van circa 1860 is een fraai en in de regio van Dendermonde enig voorbeeld van landelijke religieuze architectuur in troubadourstijl (neogotiek).

Het betreft een beeldbepalende rechthoekige kapel met driezijdige sluiting onder een zadeldak met bekronend klokje en sierkruis. De gevels zijn voorzien van de kenmerkende geprofileerde pilasters met ingeschreven spitsboogversiering met bogenfries én uitgewerkte voorpuntgevel met verdiepte spitsbogige voordeur.

Het sober interieur, onder een bepleisterd tongewelf, heeft een marmeren vloer in geometrisch tegelpatroon.

Tegen de koorsluiting bevindt zich een beschilderd houten altaar met voluten, rocailles en bladmotieven in rococostijl met in de driedelige bovenbouw een schildering op hout met de voorstelling van "het doek van Veronica". Het altaar is zeer waarschijnlijk afkomstig van één van de oudere kapellen.

De artistieke waarde, de historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de volkskundige waarde van de zogenaamde "Schuurkouter- of Kouterkapel" met inbegrip van de flankerende geknotte lindes op de splitsing Kloosterstraat en Schuurkouter z.nr. te Dendermonde (Baasrode):

De zogenaamde "Schuurkouter- of Kouterkapel", cf. datumsteen van 1759, gewijd aan O.-L.-Vrouw is in de regio van Dendermonde een uitzonderlijk en zeldzaam voorbeeld van een goed bewaarde 18de-eeuwse kapel en van een vrome volkse traditie. De kapel is buiten het dorpscentrum opgetrokken, op een splitsing die eertijds leidde naar de tiendenschuur en Koutermolen én het dorpscentrum en waar volgens de literatuur reeds in de 16de eeuw een O.-L.-Vrouwekapel stond. De kapel bevindt zich nog steeds op die splitsing en wordt geflankeerd door twee van de oorspronkelijk vier geknotte lindes.

Het is een opvallende eenbeukige kapel met driezijdige sluiting in baksteenbouw onder een steil zadeldak met ijzeren sierkruis en bolornament. Het heeft een bepleisterde en beschilderde klokvormige geveltop met voluten, luiklokje en datumsteen.

Het sober maar authentiek 18de-eeuwse kapelinterieur heeft bepleisterde wanden en zoldering en een prachtige marmeren vloer met inlegwerk in rozetvorm. Tegen de driezijdige koorsluiting bevindt zich een merkwaardig, mogelijk 18de-eeuws houten gepolychromeerd altaar in classicistische stijl. Dit altaar wordt gekenmerkt door een grijsblauw-wit geschilderde wandhoge houten lambrisering met paneelwerk en centraal een beglaasde nis met een gestoffeerd gepolychromeerd Mariabeeld onder een goudkleurige stralenkrans met aan weerszij een hoorn des overvloeds.

De artistieke waarde en de historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de Sint-Margrietkerk met het bij KB van 12-10-1981 als monument beschermd orgel, Dokter Haekstraat z.nr. te Dendermonde (Grembergen):

De geschiedenis van de dorpskerk, gewijd aan Sint-Margriet, oorspronkelijk afhankelijk van de abdij van Werden en waarvan de oprichting tot de 11de - begin 12de eeuw opklimt, is illustratief voor de geschiedenis van het dorp Grembergen. De parochie was eertijds gesitueerd aan de Schelde en diende in 1710 verplaatst te worden naar het veiliger hinterland waarrond het dorpscentrum zich verder ontwikkelde.

De huidige kerk, gelegen aan twee belangrijke invalswegen, is een representatief voorbeeld van een in 1710 met recuperatiemateriaal gebouwde eenbeukige kerk, die in de 19de eeuw werd vergroot en evolueerde tot een N.Z.-georiënteerde driebeukige kerk in neoclassicistische stijl.

De beeldbepalende strak opgebouwde kerk, opgetrokken in baksteen met verwerking van zandstenen elementen wordt gekenmerkt door een symmetrisch uitgewerkte voorgevel met halsgevel en driehoekig fronton én vrijstaande vierkante klokkentoren.

Het strakke exterieur harmoniseert met het evenwichtig opgebouwd bepleisterd en beschilderd 19de-eeuws interieur, waarbij de ruimte geritmeerd wordt door vijf ronde zuilen, overwelfd is met gordelbogen en kruisribgewelven en verfraaid is met een marmeren vloer in geometrisch patroon.

De kerk herbergt kwaliteitsvol 15de-, 17de- en 18de-eeuwse interieurelementen, afkomstig van de oudere kerken die getuigen van een hoogstaande kunstzinnigheid zoals onder meer hoofd- en zijaltaren, biechtstoelen, communiebank, lambrisering, koorgestoelte, preekstoel, doopvont, schilderijen, beeldhouwwerk (...). Ook 19de-eeuwse interieurelementen zoals het tochtportaal, orgel (...) én twee 20ste-eeuwse glasramen naar ontwerp van E.Yoors, als vertegenwoordiger van de Pelgrimbeweging, getuigen van een hoogstaande artistieke waarde. Voorts fungeert de kerk als klankkast voor het reeds als monument beschermd 19de-eeuws orgel toegeschreven aan P.J. Vereecken.

De historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de zogenaamde "*Sint-Elooi*kapel" met inbegrip van omringend beboomd terrein, Grootzand z.nr. te Dendermonde (Grembergen):

De goed onderhouden 18de-eeuwse zogenaamde "*Sint-Elooi*kapel" werd gebouwd in 1777 ter vervanging van een oudere kapel uit 1715 en is een representatief voorbeeld van barokke landelijke religieuze architectuur. De eenvoudige kapel in baksteenbouw, voorheen voorzien van een bepleistering met imitatiesteen van jongere datum, wordt gedomineerd door een klokgevel met voluten in barokstijl met vermelding van de patroonheilige en het bouwjaar.

Het intimistisch interieur wordt gekenmerkt door een bevallige stucafwerking met in de hoek de waterput en centraal een houten portiekaltaar met o.m. beelden van de patroonheilige, O.-L.-Vrouw, Sint-Jozef met kind, H. Hart en engelen.

De kapel is gesitueerd op een U-vormig met kastanje- en lindebomen beplant perceel waarvan de aanleg en vormgeving volgens cartografisch materiaal tot de oorspronkelijke 18de-eeuwse aanleg behoort en die beeldbepalend is voor de kapel.

Daarenboven is de kapel een belangwekkende getuige van traditie en volksdevotie die terug gaat op het verhaal van het 'putje van Sint-Elooi', waar volgens de overlevering een beeld van de patroonheilige werd gevonden. Uit dankbaarheid voor zijn tussenkomst in een natuurramp werd in 1715 een kapel boven de waterput opgericht die uitgroeide tot een bedevaartplaats, die nog steeds deel uitmaakt van een jaarlijkse processie en een intense volksdevotie.

De historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van het "*ongevallen- of memoriekruis*" aan Hoekstraat te Dendermonde (Oudegem):

Dit 19de-eeuws "*ongevallen- of memoriekruis*" in blauwe hardsteen is een zeldzaam en voor zover bekend in de regio van Dendermonde het enig voorbeeld van een solitair herdenkingskruis. Het werd opgericht ter herdenking van de verongelukte Benoit (Benedictus) Bauwens in 1838 op de plaats van het ongeluk, cf. de inscriptie. Na de restauratie in 1999 werd het op enige meters van de oorspronkelijke plaats in de wegberm heropgericht.

De artistieke waarde, de **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de zogenaamde "*O.-L.-Vrouw van Lambroeck*kapel" met inbegrip van haag, pad en bedevaartplein, Lambroeckstraat z.nr. te Dendermonde (Oudegem):

De vrijstaande 18de-eeuwse veldkapel ter ere van O.-L.-Vrouw gelegen aan een weg in de

velden op een deels omhaagd perceel met een geplaveid pad en achterliggend bedevaartplein geldt als baken en herkenningspunt in de omgeving.

Deze goed onderhouden kapel dateert van 1763 en is een uniek voorbeeld van een intact gebleven landelijke devotiekapel in barokstijl met waardevol interieur en die nog steeds een belangrijke rol vervult als bedevaartsoord.

Het ontstaan van de kapel klimt op tot 1671 en concentreert zich rond de legenden van het O.-L.-Vrouwebeeldje met kind dat aan de gelovigen aanwees dat het op de Lambroe(c)kkouter wilde vereerd worden. Het beeld werd eveneens op miraculeuze wijze ongeschonden teruggevonden na een brand in de 18de eeuw waarna de kapel in 1763 volledig diende heropgericht te worden. Het O.-L.-Vrouwebeeldje bleef zelfs gevrijwaard na meerdere diefstal- en vernielingspogingen.

De artistieke waarde wordt gevormd door het gaaf bewaard interieur in barokstijl, waarbij het stucwerk op het tongewelf met chronogram en het portiekaltaar de meeste aandacht trekken en getuigen van groot vakmanschap. Het gepolychromeerd houten portiekaltaar, bekroond met een klokgevel, is gewijd aan O.-L.-Vrouw en herbergt centraal het gekroond houten devotiebeeld van O.-L.-Vrouw met kind onder een troonhemel.

Voorts herbergt de kapel diverse interieurelementen o.m. kubus- en balkvormige consoltjes met eenzelfde marmerschildering als het altaar, andere kleine devotionalia, een aantal bidstoelen en –bankjes én een prachtige vloer in zwarte en witte vloertegels met een fragment in rode marmer.

De artistieke waarde en de historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de O.-L.-Vrouw van Zeven Weeënkerk met het bij KB van 19-08-1980 als monument beschermd orgel, met inbegrip van bijhorende calvarie en grafstenen, Schoonaardebaan z.nr. te Dendermonde (Schoonaarde):

De geschiedenis van de O.-L.-Vrouw van Zeven Weeënkerk is illustratief voor de bouwgeschiedenis van een laatmiddeleeuwse wijkkapel, die onder druk van de groeiende geloofsgemeenschap pas in de 19de eeuw tot een volwaardig kerkgebouw werd verbouwd en tot parochiekerk werd verheven.

De in het dorpscentrum aan de steenweg gelegen parochiekerk van Schoonaarde werd in 1830 gebouwd in neoclassicistische stijl ter vervanging van een oudere kapel, die reeds in het begin van de 15de eeuw bestond en was toegewijd aan O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën. Het kerkgebouw werd ontworpen door de Dendermondse stadsarchitect J.B. Beekman (1785-1870) die als lokale bouwmeester in de streek een grote reputatie genoot en waarin dit ontwerp een opmerkelijke creatie uit zijn oeuvre vertegenwoordigt. Dezelfde architect stond in 1841 ook in voor de bouw van de nabijgelegen toenmalige onderpastorij én in 1857 voor de vergroting van de kerk met een koor, sacristieën en een klokkentoren in dezelfde stijl.

De beeldbepalende kerk werd opgetrokken in een baksteenbouw met rechthoekig grondplan en voorzien van een monumentale voorgevel in neoclassicistische stijl die het gebouw als 'geloofstempel' symboliseert. Het exterieur harmoniseert met het evenwichtig opgebouwd interieur, waarbij de ruimte geritmeerd wordt door twee rijen zuilen met Dorisch kapiteel. Het middenschip, onder een tongewelf, is visueel gevat tussen het gebogen portaal met orgel en het monumentaal en beeldbepalend hoofdaltaar.

Het interieur werd in dezelfde stijl aangekleed en omvat kwaliteitsvol 19de-eeuws meubilair, hoofdzakelijk geschonken door lokale vooraanstaanden, zoals hoofd- en zijaltaren, preekstoel, biechtstoelen, schilderijen, doopvont, orgel, diverse heiligenbeelden, glasramen, beelden-groep met kruisbeeld (...). Tot op heden zijn zowel het exterieur als het interieur van de kerk gaaf bewaard en omwille van hun homogeen karakter vormen ze ongetwijfeld een representatief, vroeg en uitzonderlijk voorbeeld van de religieuze architectuur in neoclassicistische stijl in België.

Daarenboven fungeert de kerk als klankkast voor het reeds als monument beschermd 19de-eeuws orgel toegeschreven aan P.J. Vereecken.

Aan de buitenzijde van het kerkgebouw bleef ook een rest van een calvarieberg, met imitatierots en terracottazuiltjes als onderdeel van een luifel, in situ behouden als devotie-object en symbool van het lijden van Christus.

Voorts treft men aan de buitengevels enkele behouden monumentale grafmonumenten en herdenkingsmonumenten voor de gesneuvelden.

De historische waarde, meer bepaald de cultuurhistorische waarde, en de volkskundige waarde van de zogenaamde “O.-L.-Vrouw van Lourdeskapel” gelegen op de splitsing Opstalstraat-Opstalplein z.nr. te Dendermonde (Schoonaarde):

De in oorsprong in 1875 opgerichte en naar verluidt in 1953 vernieuwde zogenaamde “O.-L.-Vrouw van Lourdeskapel” is een vroeg en representatief voorbeeld van dergelijk type landelijke religieuze architectuur. Deze Lourdeskapel behoorde in oorsprong tot de eerste ontstaansperiode van de Lourdesgrotten, namelijk wanneer de verschijningen aan Bernadette bekendheid kregen en de eerste bedevaarten naar Lourdes werden georganiseerd en waarbij er kopieën van de echte grot werden opgericht.

De kapel te Schoonaarde onderscheidt zich van de meeste andere devotiekapellen door haar trechtervormig grondplan waarbij twee voorgevels gecreëerd werden. De opengewerkte oostzijde is voorzien van een puntgevel verfraaid met neogotische ornamentiek met centraal door hekwerk afgesloten Lourdesgrot met een O.-L.-Vrouw van Lourdesbeeld. De westzijde is opgevat als een kleinere gesloten kapel met zeer bescheiden interieurafwerking. De kapel is gesitueerd ter hoogte van een rest van de zogenaamde “Opstaldries”, een open ruimte met drieskarakter die een belangrijke historischgeografische betekenis heeft in de omgeving.

De “O.-L.-Vrouw van Lourdeskapel” vervult nog steeds een actuele rol als devotiekapel binnen de parochie.

De artistieke waarde en de historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, van de Sint-Egidiuskerk, Frans Van Schoorstraat z.nr. te Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde):

De neogotische Sint-Egidiuskerk, gebouwd tussen 1903-1907 naar ontwerp van architect Henri Vaerwyck en na WO I gerestaureerd door diens zoon Valentin Vaerwyck, is een representatief en gaaf voorbeeld van een stijlzuiver product van de door het Gentse Sint-Lucasinstituut gepropageerde neogotische stijl. De noodzakelijke restauratiewerken na WO I onder leiding van architect Valentin Vaerwyck hebben daar geen afbreuk aangedaan. Enkele kleinere aanpassingen niet te na gesproken bleef het origineel concept en de vormgeving behouden. Ook de éénvormige interieuraankleding qua materiaalgebruik en meubilair in neogotische stijl werd door de noodzakelijke restauratiewerken in de jaren 1920 niet aangetast en vormt zelfs een harmonieus geheel met de art decoetinte inbreng.

Het meubilair, ontworpen voor deze kerk en nog steeds in situ, werd vervaardigd door gerenommeerde kunstenaars, die hun opleiding genoten hadden aan het Sint-Lucasinstituut of tot diens ateliers behoorden, en getuigt van een zeer hoog artistiek niveau. Het meubilair, vervaardigd tussen 1907-1926, komt uit de ateliers van o.a. Alois De Beule, Léon Bressers, Matthias Zens, Remi Rooms, Felix Stockman, Maurits Geeraert, Oscar Sinia, Leopold Blanchaert, Sinaeve-Dhont, Spreters e.a. en omvat beeldhouw- en schrijnwerk, altaren, glasramen, biechtstoelen, een preekstoel, communiebank, orgel e.d.

Na de voltooiing van de kerk werd ca. 1908-1909 in de nabijheid door dezelfde architect een pastorie in neotraditionele stijl opgericht, waardoor de eenheid pastorie – kerk werd

gerealiseerd. Daarenboven zijn zowel kerk als pastorie beeldbepalend en essentieel voor het dorpsplein.

De historische waarde, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de zogenaamde "*O.-L.-Vrouw van Lourdeskapel*" met inbegrip van de vier linden aan de Karel Hofmanstraat nr. (+2) te Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde):

De in de straat schuin ingeplante laat-19de-eeuwse zg. "*O.-L.-Vrouw van Lourdeskapel*", aan de straatzijde beschaduwd door vier linden, is een gaaf en representatief voorbeeld van landelijke religieuze architectuur én getuigend van volksdevotie. Deze Lourdeskapel behoort tot de eerste ontstaansperiode van de Lourdesgrotten, namelijk wanneer de verschijningen aan Bernadette bekendheid kregen en de eerste bedevaarten (ca. 1872) naar Lourdes werden georganiseerd en waarbij er getrouwe kopieën van de echte grot werden opgericht.

De kapel werd in 1875 door de familie P.J. Hofman (cf. opschrift) uit dankbaarheid voor een miraculeuze genezing na een reis naar Lourdes op diens eigendom opgericht en in 1884 gewijd.

Het betreft een sobere eenbeukige kapel met vlakke sluiting opgetrokken uit rode baksteen en verlevendigd met gesinterde baksteen en beraping. Het kapelinterieur, onder bepleisterd en beschilderd tongewelf, wordt gedomineerd door een imitatie-Lourdesgrot tegen de volledige O.-wand achter een ijzeren hek met ingewerkte offerbus. Gepolychromeerde plaasteren beelden van O.-L.-Vrouw van Lourdes, H. Bernadette en H. Familie evenals een gekruisigde Christus op een houten kruisbeeld aan de zoldering bleven in situ bewaard.

De artistieke waarde, de **historische waarde**, meer bepaald de architectuurhistorische waarde, en de **volkskundige waarde** van de zogenaamde "*O.-L.-Vrouw van Troostkapel of O.-L.-Vrouw van Zwijvekekapel*", Oud Klooster z.nr. te Dendermonde (Sint-Gillis-bij-Dendermonde):

Deze zeer mooie en landelijk gelegen kapel, aangebouwd tegen de bedrijfsgebouwen van een boerderij, is een gaaf voorbeeld van een eeuwenlange volksdevotie. Daarenboven is het een uitzonderlijke getuige van de aanwezigheid van de belangrijke Zwijvekeabdij die zich van 1228 tot 1667 in de nabijheid bevond en opgericht was op de plaats van de eerste parochiekerk (7de of 8ste eeuw) en in de omgeving van nog oudere, Merovingische en Gallo-Romeinse begraafplaatsen.

De huidige kapel van ca. 1865-1866 was eigendom van verschillende adellijke families. Zij vervangt een eind 17de-eeuwse kapel, die op haar beurt een minstens tot 1661 opklimmende en in oorsprong bij de vernoemde Zwijvekeabdij horende kapel verving. Het betreft een sobere eenbeukige rechthoekige kapel met portaal op zuiltjes, opgetrokken uit rode baksteen en verlevendigd met zwart gesinterde baksteen. De kapel heeft een merkwaardig interieur met een neogotisch beschilderd houten altaar voorzien van een gepolychromeerd houten O.-L.-Vrouwebeeld met kind dat volgens de overlevering van rond 1600 dateert en de brand van 1667 heeft overleefd.

Artikel 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 04-12-2003

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN